

SOSIALIDEMOKRAATTISET OPISKELIJAT – SONK RY. TAVOITEOHJELMA 2018–2019

Hyväksytty 50. liittokokouksessa Tampereella 11.–12.11.2017.

PERIAATTEET JA ARVOT

Sosialidemokraattiset Opiskelijat SONK ry on valtakunnallinen opiskelijoiden yhteenliittymä, joka toimii sivistyksen, vapauden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon puolesta. SONK on opiskelijoiden äänitorvi sosialidemokraattisen liikkeen sisällä, sivistynyt poliittinen keskustelija sekä yhteiskunnallinen toimija.

Liiton ensisijainen tavoite on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja oikeutta laadukkaaseen koulutukseen lähtökohdista riippumatta. Ymmärrämme opiskelijoiden hyvinvoinnin ja oikeudet osana laajempaa pyrkimystä yhteiskunnalliseen tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen: opiskelijaliike elää osana yhteiskuntaa ja sivistyksellä on ratkaiseva merkitys hyvän yhteiskunnan rakentamisessa.

Vapaus

SONK on vapausliike. Vapaus tarkoittaa kunkin ihmisen oikeutta toteuttaa täyttä potentiaaliaan yksilönä ilman hänen ominaisuuksiinsa tai taustaansa perustuvia keinotekoisia rajoituksia. Vapaus tarkoittaa oikeutta lausua mielipiteensä, valita koulutuksensa, elinkeinonsa, ystävänsä, elämäkumppaninsa ja eettisen vakaumuksensa itse. Vapauteen kuuluu tasa-arvoiset mahdollisuudet elää elämäänsä riippumatta sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, iästä, etnisestä taustasta, ja vakaumuksesta.

Yksilön vapautta voidaan rajoittaa ainoastaan, mikäli jonkun toisen vapaus, turvallisuus tai oikeus elämään vaarantuu. Vapauteen liittyy myös vastuu omista teoista ja niiden seurauksista sekä toisten yksilöiden sekä elinympäristön hyvinvoinnista. Yksilönvapaus voi täysimääräisesti toteutua vain osana vapaiden ja tasa-arvoisten ihmisten yhteisöä. Vapaiden yksilöiden muodostaman yhteisön velvollisuus on tukea kaikkien jäsentensä mahdollisuutta toteuttaa oikeuttaan täyden potentiaalinsa toteuttamiseen.

Demokratia

SONK on demokratialiike. Demokratia tarkoittaa äänioikeuden lisäksi oikeutta ja mahdollisuutta saada tietoa, osallistua päätöksentekoon ja saada mielipiteensä kuulluksi. Todellinen demokraattinen osallisuus vaatii tuekseen avoimuuteen sitoutuneita julkisia

instituutioita ja vahvaa kansalaisyhteiskuntaa. Tämä voi toteutua ainoastaan turvallisessa yhteiskunnassa, jossa on nollatoleranssi poliittiselle terrorille, uhkailulle ja solvaamiselle.

Demokraattisiin oikeuksiin kuuluu erottamattomasti velvollisuus niiden tuoman vallan ja oikeuksien käyttämisestä vastuullisella tavalla. Yritys riistää joltakin yksilöltä tai ryhmältä mahdollisuus demokraattiseen osallistumiseen joko juridisesti tai tosiasiallisesti ei ole demokratian periaatteiden mukaista. Demokratia ei tarkoita enemmistön valtaa, vaan kaikkien yksilöiden yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia päätöksentekoon ja julkiseen keskusteluun.

Solidaarisuus ja tasa-arvo

SONK on solidaarisuusliike. Solidaarisuuden ja ihmisarvon jakamattomuuden nimissä SONK ottaa kantaa myös kysymyksiin, jotka eivät suoraan tai välillisesti liity opiskelijaliikkeen etuihin. Näissä kannanotoissa opiskelijaliiton kannanmuodostusta ohjaava peruste on aina epäoikeudenmukaisuutta kohdanneiden puolelle asettuminen ja äänen antaminen niille, joiden oma ääni ei kuulu tai tulee tukahdutetuksi.

Tasa-arvon toteutuminen yhteiskunnassa on sosialidemokraattisen liikkeen yksi keskeisimmistä tavoitteista. SONK toimii täysimääräisen ja läpileikkaavan tasa-arvon toteutumiseksi sekä omassa toiminnassaan että laajemmin yhteiskunnassa. Tasa-arvolla tarkoitamme, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia ja ettei ketään saa syrjiä esimerkiksi iän, ihonvärin, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet kouluttautua ja kehittää itseään, saada palveluita ja edetä työuralla.

SONK uskoo inklusiivisen ja intersektionaalisen solidaarisuuden periaatteisiin: meille kaikki kamppailut yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden puolesta ovat osa suurta, yhteistä taistelua vapaan maailman puolesta. Tämän vuoksi työehtojensa puolesta kamppailevien työntekijöiden asia on feministien asia ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien puolesta kamppaileminen kuuluu opiskelijoille. Yrittäjien yhdenvertaisuus on myös palkansaajaliikkeen asia.

Solidaarisuus perustuu sille, että aina asetutaan oikeudenmukaisuuden puolelle. Solidaarisuus on aina pyyteetöntä eikä edellytä vastavuoroisuutta. SONK ei aseta eri ryhmiä vastakkain kamppailussa vapauden ja tasa-arvon puolesta. Niin kauan kuin yksikin meistä on sorrettu, kukaan ei voi olla todella vapaa.

Edistys ja rakkaus

SONK on edistyksen ja rakkauden liike. SONKin tunnusväri on punainen, joka edustaa kolmea asiaa: se kunnioittaa vapauden, tasa-arvon ja solidaarisuuden puolesta kärsineitä. Se ilmentää ihmisten syvää keskinäistä rakkautta, joka ohjaa työtämme. Se symboloi horisontissa kajastavaa paremman maailman aamuruskoa. Sosialidemokratian periaatteiden mukaisesti kamppailu oikeudenmukaisemman yhteiskunnan puolesta on päättymätön matka, jossa tärkeintä on liike. Arvot ovat pysyviä, keinot, tavoitteet ja kamppailut vaihtuvat tilanteiden mukaan.

SONK toimii sen puolesta, että etenisimme tiellämme kohti parempaa maailmaa mahdollisimman nopeasti emmekä joutuisi ottamaan taka-askeleita. Se vaatii valmiutta asettaa saavutettavissa olevia tavoitteita ja hyväksyä toisinaan puolittaisia voittoja. On parempi päästä eteenpäin pysyvästi askeleen verran ja valmistautua heti seuraavaan, kuin edetä kaksi ja joutua perääntymään kolmas tai tulla pysäytetyksi.

SIVISTYS ON SUOMEN SELKÄRANKA

Sosialidemokratian ydin, sivistys, on palautettava ihmisten elinpiirin keskiöön. Sivistys tarkoittaa tietoisuutta yhteiskunnan tilasta, sen haasteista ja siitä, millaisia jo saavutettuja asioita meidän tulee puolustaa. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. SONKin visiossa politiikka ja demokraatiakasvatus läpäisevät kaikki yhteiskunnan koulutusasteet päiväkodeista korkeakouluhin, sillä vain siten voimme saada aikaan tiedostavia sukupolvia.

Koulutuspolitiikalla voidaan vastata maailman muutokseen ja tukea ihmisiä rakennemuutoksessa samalla kun sen avulla synnytetään uusia sekä menestyviä elinkeinotoiminnan aloja ja työpaikkoja. Laadukkaassa, laaja-alaisessa ja tasa-arvoisessa koulutuksessa ja väestön korkeassa koulutustasossa on Suomen tulevaisuus, joten tavoitteenamme on pysäyttää koulutuksen eriarvoistuminen.

Sukupuolisensitiivinen näkökulma ja tasa-arvokasvatus ovat kaikkia koulutusasteita läpileikkaava teema. Tasa-arvotyön on kaikilla koulutusasteilla oltava säännöllistä ja suunnitelmallista. Sosialidemokraattinen opiskelijaliike uskoo, että tiedon, osaamisen ja sivistyksen arvo ei ole vain siinä aineellisessa hyvässä, joita ne meille tuottavat, vaan siinä merkityksellisyydessä, ilossa ja onnessa, joita ne parhaimmillaan ihmiselle antavat.

Korkeakoulupolitiikka

Korkeakoulupolitiikka on SONKin toiminnan ytimessä. Sosialidemokraattisten opiskelijoiden mielestä korkeakoulutuksen tulee olla yhteiskunnallisesti vaikuttavaa, kansainvälistä ja saavutettavaa. Korkeakoulutuksen pitkäjänteinen kehittäminen on opiskelijan etu.

Sosialidemokraattisten opiskelijoiden mielestä opiskelijavalintaa tulee kehittää siten, että se mittaa hakijoiden motivaatiota, soveltuvuutta alalle sekä kykyä suoriutua opinnoista. Korkeakouluja ja toisen asteen oppilaitoksia on kannustettava yhteistyöhön, joka sujuvoittaa siirtymiä toiselta asteelta korkea-asteelle. Korkeakoulujen sisäisiä koulutusohjelmien vaihtoja tulee sujuvoittaa niin, että se mahdollistaa vaihdoksen muutenkin kuin pääsykokeen kautta. Ensimmäistä kertaa hakevien opiskelijoiden kiintiön ohella on myös jo opiskelevilla oltava tosiasiallinen mahdollisuus hakea toiselle alalle tai hakea siirtoa sisäisesti. Avoimen väylän opintojen tulee olla maksuttomia niille, joilla ei ole vielä tutkinnonsuoritusoikeutta tai aiempia tutkintoon johtavia opintoja.

Suomalaisen korkeakoulutuksen rahoituksen on oltava ennakoitavaa, ja tasa-arvoinen perusrahoitus on turvattava. Korkeakoulujen erityisvahvuuksia tulee vahvistaa, mutta samalla on säilytettävä korkeakoulujen oikeus monialaisuuteen ja monitieteisyyteen. Opiskelijoille määrättävät lukukausimaksut vaarantaisivat erityisesti koulutuksellisen tasa-arvon ja estäisivät vähempiosaisten kouluttautumisen lisäen polarisaatiota eri tuloluokkien välillä. Siksi SONK vastustaa kaikkia lukukausimaksuja.

Korkeakoulujen kehittämisessä on huomioitava, että tieteenaloja voidaan lähestyä erilaisista positioista ja sitä kautta rakentaa positiivisia painotuseroja. Päätöksentekoon osallistuminen on opiskelijoiden oikeus. Opiskelijoilla tulee olla vahva edustus kaikissa korkeakoulujen toimielimissä. Tuemme yliopistojen autonomiaa tieteellisen vapauden turvaajana.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut tekevät tiivistyvää yhteistyötä, mutta pysyvät tavoitteeltaan ja tarkoitukseltaan erillisinä. Siirtymistä duaalimallin puolelta toiselle sujuvoitetaan niin, että alemman korkeakoulututkinnon suorittaneilla on tosiasialliset mahdollisuudet jatkaa opintojaan toisessa korkeakoulussa. Kaikki teennäiset esteet siirtymissä on poistettava. Siirtymissä on mahdollista hyödyntää soveltuvuuskokeita. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tulisi tarjota opiskelumahdollisuuksia yli rajojen sekä yhteistyössä keskenään. Korkeakouluja kannustetaan erityisesti yhteisten verkko-opintojen tarjoamiseen. Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja tulee vahvistaa pienempiä yksiköitä yhdistämällä.

Koulutusvienti on yksi korkeakoulujen painopisteistä, mutta sen tulee toteuttaa eettiset periaatteet ja tasa-arvo huomioiden. Suomalaisten korkeakoulujen tulee voida tarjota tilauskoulutusta muille valtioille sekä kansainvälisille järjestöille. Korkeakoulutuksen tulee kuitenkin olla maksutonta kaikille opiskelijoille kaikissa Suomessa sijaitsevissa oppilaitoksissa. Ulkomaisten opiskelijoiden maahantuloa on helpotettava laskemalla viisumimaksuja ja yksinkertaistamalla viisumikäytäntöjä.

Aiemmin hankittu osaaminen tulee tunnistaa ja tunnustaa parantamalla ja yhtenäistämällä AHOT-käytänteitä. Opetushenkilöstön riittävä määrä suhteessa opiskelijoihin, alakohtainen ja pedagoginen osaaminen sekä vähintään C1/YKI5 –tason opetuskielen taito takaa koulutuksen korkeatasoisuuden. Opiskelijoille tulee taata laadukkaat sekä saavutettavissa olevat peruspalvelut, joihin lukeutuvat muun muassa perusterveydenhuolto, mielenterveyspalvelut, liikuntapalvelut sekä opintosuunnittelu, jotta opiskelijoiden syrjäytymistä sekä mielenterveyshäiriöitä voidaan ennaltaehkäistä. Perustutkimuksen osuus on turvattava ja Suomen Akatemian asema säilytettävä.

- Valintakoemenettelyä on kehitettävä tavalla, joka tekee valmennuskurssien järjestämisestä vähemmän houkuttelevaa, ja valintakoemateriaalin tulee olla maksutonta sekä saatavilla sähköisesti.
- Korkeakoulutusohjelmien välisiä vaihtoja tulee sujuvoittaa.
- Avoimen väylän opintojen tulee olla maksuttomia niille, joilla ei ole vielä tutkinnon suoritusoikeutta tai aiempia tutkintoon johtavia opintoja
- Opiskelijoille sähköinen pääsy kaikkien kurssien kaikkeen materiaaliin ja luentotalenteisiin
- SONK ei hyväksy EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksuja. Suomessa kaiken tutkintoon johtavan korkeakoulutuksen tulee olla kaikille maksutonta.
- Kaikista työharjoittelupaikoista tulee saada korvaus.
- Opiskelijoille tulee taata laadukkaat sekä saavutettavissa olevat peruspalvelut.

Opiskelijaelämä

SONK kannattaa lämpimästi opiskelijoiden järjestäytymistä ja yhteiskunnallista aktiivisuutta. SONK myös pitää ylioppilas- ja opiskelijakuntia kykenevinä organisaatioina toimimaan yliopisto- ja ammattikorkeakoululain määräämällä tavalla opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunteen lisääjinä ja edunvalvojina niin korkeakouluissa, kuin yhteiskunnassakin.

Suomalainen korkeakouluopiskelijoiden muodostama aktiivinen verkosto on maailmanlaajuisesti harvinainen ilmiö. On rikkaus, että opiskelijat ovat suomalaisessa yhteiskun-

nassa aktiivisia keskustelijoita, joita otetaan aktiivisesti mukaan esimerkiksi korkeakoulujen, toimeentulon ja yhteiskunnan kehittämiseen. Missään muualla maailmassa korkeakouluissa ei ole samalla tavalla demokraattisesti valittua kolmikantaista edustusta tai demokraattisesti valittua opiskelija- ja ylioppilaskuntien edustusta.

Korkeakouluopiskelijat ovat järjestäytyneet korkeakoulujensa opiskelija- ja ylioppilaskuntiin. Opiskelija- ja ylioppilaskunnat hoitavat lakisääteisiä tehtäviään ja täyttävät siten yliopisto- ja ammattikorkeakoululakeihin kirjattua kasvatustehtävää. SONK:n tavoite on, että jokainen suomalainen korkeakouluopiskelija kuuluu opiskelija- tai ylioppilaskuntaan. Kaikkien suomalaisten opiskelijoiden muodostama yhtenäinen opiskelijaliike olisi korkeakoulutuksen ja opiskelijaelämän kehittämisen kannalta todellinen voitto.

Mikäli automaatiojäsenyys ei toteudu, on opiskelija- ja ylioppilaskuntien resurssit turvattava, jotta lakisääteisten tehtävien toteuttaminen on mahdollista. Tätä tarkoitusta varten myönnetään julkista, selkeisiin kriteereihin perustuvaa rahoitusta. Julkisen rahoituksen myöntämisen ensisijaisina kriteereinä tulee olla monipuolinen opiskelijoiden edunvalvonta ja opiskelijoiden sosiaalista asemaa ja hyvinvointia edistävien palveluiden ja toimintojen järjestäminen. Lisäksi opiskelija- ja ylioppilaskunnat voivat hankkia omaa rahoitusta esimerkiksi keräämällä jäsenmaksua ja harjoittamalla liiketoimintaa.

SONK tähtää yhteistyössä muiden poliittisten opiskelijajärjestöjen kanssa korkeakoulujen opiskelija- ja ylioppilaskuntien edustajistovaalien äänestysprosentin nostoon. Korkeakouludemokratia on kansakuntamme kruununjalokivi, joka täytyy vaalia niin opiskelijapuolella kuin korkeakoulujen sisäisestikin.

- Korkeakouludemokratiaa ja korkeakoulujen autonomiaa on vahvistettava lainsäädännössä.
- Opiskelijoiden edunvalvonta, koulutuksen kehittämistä ja opiskelijoiden sosiaalista asemaa ja hyvinvointia edistävien palveluiden sekä opiskelijoiden harrastusmahdollisuuksien järjestäminen on turvattava.

Toinen aste

Lukion rooli on olla yleissivistyksen kautta jatko-opintoihin valmistava koulutusmuoto ja ammatillinen koulutus valmentaa osaavia ja ammatillisesti sivistyneitä käytännön tekijöitä. Kumpaakin koulutusmuotoa on kehitettävä niiden omista lähtökohdistaan. Ammatillista toisen asteen koulutusta kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota opiskelijoiden tosiasiallisiin jatko-opintomahdollisuuksiin.

Lukiassa opiskelijoiden pitää päästä tutustumaan vähintään yhden kurssin verran kaikkiin aineisiin, joten SONK ei kannata täydellistä kurssien valinnanvapautta. Samalla pitää parantaa opiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittymistä. Ammatillisen koulutuksen puolella on huolehdittava kontaktiopetuksen riittävästä määrästä ja laadusta. Toisen asteen oppilaitosten yhteistyötä ja opiskelijoiden mahdollisuuksia opintosisältöjen valitsemiseen oppilaitosrajat ylittäen tulee kehittää tavalla, joka avaa opiskelijoille monipuoliset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja työelämään.

SONK tavoittelee koulutustakuuta, jonka mukaisesti jokaiselle perusasteen päättävälle taataan opiskelupaikka toisella asteella. SONK kannattaa oppivelvollisuuden pidentämistä toiselle asteelle ja samalla täysin maksutonta toista astetta. Oppivelvollisuuden tulee jatkua henkilön täysi-ikäisyyteen saakka nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi ja työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi.

- Toisesta asteen tehtävä maksuttomaksi ja oppivelvollisuus on pidennettävä kattamaan se henkilön täysi-ikäisyyteen saakka.
- Kehitetään jatko-opintoihin pääsemiseen uusia opintopolkuja pääsykokeiden ja ylioppilaskokeiden rinnalle: korkeakouluopintojen aloittaminen 2. asteen aikana ja opinto-oikeuden saaminen riittäväillä arvosanoilla.
- Ammatillisen koulutuksen korkeakoulujen hakukelpoisuutta on kehitettävä tarjoamalla vapaavalintaisia lisäopintoja ja akateemisiin opintoihin valmentavia kursseja.
- Oppilaitoksen tulee tarjota oppimateriaalit, myös digitaaliset välineet, kaikille yhdenvertaisesti.
- Toisen asteen yleissivistävää tehtävää on puolustettava, samalla panostaen opiskelijoiden työelämävalmiuksien (tiedonhankinta, oma-aloitteisuus ja oman osaamisen soveltaminen) kehittämiseen.

Peruskoulu

Kaikille maksuton peruskoulu on yhteiskuntamme kivijalka. Digitalisaatio ei saa lisätä perheiden kuluja, vaan koulun pitää pystyä tarjoamaan kaikille oppimisvälineet. Suomen opettajien korkeakoulutusta pidetään kansainvälisesti arvossa ja se toimii opetuksen laadun takeena. Koulun tarjoama kasvu- ja oppimisympäristö on monipuolinen, koska koulussa harjoitellaan myös ryhmätöitä ja sosiaalisia taitoja. Tämän vuoksi kotiopetuksen ehtoja tulee kiristää ja niiden täytyy perustua selkeään oppilaan olosuhteista lähtevään tarpeeseen.

Tasa-arvoisuuden edistämiseksi lähikouluperiaate on paras vaihtoehto ja siihen tulisi palata, sillä kouluvalinta edistää koulutuksen periytyvyyttä. Lisäksi lapsen lähikoulun

koulumatka on usein turvallisin. Koulujen eriytyminen sosioekonomisin tai etnis-kulttuurisin perustein tulee ehkäistä.

Opetuksessa on panostettava erilaisten ihmisten ja elämäntapojen kunnioittavaan kohtaamiseen yksilönvapaus ja tasa-arvo edellä. Koulutuksessa on painotettava aktiivista kansalaisuutta ja yhteiskunnallisen ymmärryksen kehittymistä. Oppilaita on kannustettava itsenäiseen ajatteluun ja aktiiviseen osallistumiseen.

Oppiainesisältöjä tulee uudistaa. Uskonnonopetus ei ole tunnustuksellista, mutta koulu yhteisön kulttuurissa tulee myös siirtyä Euroopan neuvoston raportin (2002) määrittelemään *learning about religion* -lähestymistapaan. Lisäksi uskonnonopetus eriarvoistaa oppilaita, sillä muiden uskontokuntien tunnit pidetään usein koulupäivän jälkeen, jolloin koulun tarjoamat harrastusmahdollisuudet menevät päällekkäin tuntien kanssa. Uskonto oppiaineena tulee korvata katsomusvapaalla ja neutraalilla elämänkatsomusaineella, joka tutustuu monipuolisesti eri uskontoihin ja kulttuureihin sekä opettaa arvoista ja etiikasta. Tähän tulee kuitenkin kehittää riittävän monipuolinen oppimateriaali ja sisältö.

- Oppilaitoksen tulee tarjota oppimateriaalit, myös digitaaliset välineet, kaikille yhdenvertaisesti.
- Perusopetuksessa tulee siirtyä yhteiseen, tunnustuksettomaan katsomusaineeseen.
- Kotiopetuksen myöntämisperusteita tulee kiristää.
- Lähikouluperiaatteeseen on palattava.
- Oppimateriaaleja täytyy tasa-arvoistaa sukupuolisensitiivisempään muotoon, eli materiaaleissa pitää esiintyä sukupuoli-identiteetiltään erilaisia ihmisiä.
- Oppiainerajat ylittävän oppimisen tulee olla sisällytettynä opettajien opetusmateriaaliin, suositus ei riitä.
- Varhainen yhteiskuntaopin opetus ja demokratiakasvatus ovat välttämättömiä laajojen kansalaistaitojen takaamiseksi.
- Taito- ja taideaineiden arvioinnissa tulee painottaa aktiivisuutta ja yrittämistä osaamisen rinnalla, painottaen sanallista palautetta.
- Opinto-ohjauksen tulee olla laadukasta ja monipuolista.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on merkittävin sosiaalisen taustan eroja tasaava koulutuspolitiikan osa-alue. SONK vaatii subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamista ja jokaisen lapsen pääsemistä tavoitteellisen varhaiskasvatuksen piiriin. Varhaiskasvatus on muutettava maksuttomaksi. Pedagogisesti pätevän varhaiskasvatushenkilöstön määrä päivähoitossa on turvattava ja laadullisiin sisältöihin kiinnitettävä erityistä huomiota.

Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on nostettava eurooppalaiselle tasolle, 90-95 prosenttiin, sillä varhaiskasvatukseen osallistuminen luo pohjan myöhemmälle oppimiselle. Globaalissa maailmassa monikielisyyden merkitys on kasvanut. Vieraan kielen oppimisen valmiuksien kehittäminen on aloitettava jo varhaiskasvatustasolla. Eri-tyisesti eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kehitykselle varhaiskasvatuksella on ratkaiseva merkitys kielen oppimiselle, kotoutumiselle ja myöhemmälle koulumenestykselle.

- Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on palautettava.
- Varhaiskasvatuksesta on tehtävä maksutonta.
- Nostetaan varhaiskasvatukseen osallistumisaste eurooppalaiselle tasolle Suomessa.
- Pedagogisesti pätevän henkilöstön määrä ja varhaiskasvatuksen laadulliset kriteerit on turvattava.
- Lasten kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia on lisättävä varhaiskasvatuksen puitteissa tapahtuvien kielikylpyjen avulla.

Elinikäinen oppiminen ja vapaa sivistystoiminta

Uudelleenkouluttautumisen mahdollisuuksia tulee parantaa, koska työmarkkinat ovat muuttuneet ja samalla koulutuksella ei välttämättä työllisty koko elämän ajaksi. SONK haluaa olla luomassa rakenteita, jotka tarjoavat joustavia mahdollisuuksia opiskella ja sivistää itseään läpi elämän. SONK haluaa tukea työvoimaan kuuluvien subjektiivista oikeutta työuran aikaiseen täydennyskoulutukseen, eri oppilaitosten ja korkeakoulujen yhteistyötä yritysten kanssa tällaisen koulutuksen järjestämiseksi ja työttömyysturvalla opiskelun mahdollisuuksien laajentamista.

Työväenopistojen, kansanopistojen ja muiden suomalaisten laajaa sivistyspohjaa edistävien tahojen toimintaedellytykset on turvattava ja niissä suoritettujen opintojen hyödyllisyys on tunnustettava ja näiden opintojen arviointia todellisen arvonsa mukaan on kehitettävä yhteistyössä koulutuksenjärjestäjien ja työnantajien kanssa. Näiden opistojen ja muiden tahojen on tarjottava edullisia korkeakouluopintoihin valmistavia opintoja.

Kansainvälistyvä koulutusala ja koulutusvienti ovat Suomelle mahdollisuuksia jotka tulee hyödyntää. Koulutusviennissä asiakkaita tulee olla yritysten ja julkisyhteisöjen, ulkomaalaisilla yksilöillä tulee olla oikeus saada Suomesta opiskelupaikka samoin ehdoin kuin suomalaisillakin, ilman lukukausimaksuja.

- SONK haluaa kaikille työelämässä oleville subjektiivisen oikeuden lisäkouluttautumiseen ja työuran aikaiseen oppimiseen.
- Vapaan sivistystoiminnan merkitystä ja arvostusta on korostettava.
- Koulutusvientiä on kehitettävä, sen asiakkaina yritykset ja julkisyhteisöt, eivät yksilöt.

OIKEUDENMUKAISEMPAAN YHTEISKUNTAAN

SONK pitää laajasti jaettua oikeudenmukaisuuden kokemusta yhteiskuntaa koossapiitävänä ja yleistä turvallisuutta vahvistavana voimana. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa vallitsee tasapaino yksilön ja yhteiskunnan oikeuksien ja velvollisuuksien välillä. SONK katsoo, että keskeiset oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakennuspilarit ovat mahdollisuus riittävän toimeentulon hankkimiseen, tasa-arvoiset ja todelliset mahdollisuudet laajentaa osaamistaan ja sivistystään, sekä kaikkia tasapuolisesti kohteleva ja tosiasiallisesti toteutuva lainsäädäntö.

Nyky-yhteiskunnassa tavattava epäoikeudenmukaisuus ei enää johdu ensisijaisesti erilaisesta sääty- tai luokka-asemasta. Lain edessä eriarvoiseen asemaan ei saada asettaa myöskään etnisen taustan tai sukupuolen vuoksi. Epäoikeudenmukaisuus syntyy taloudellisen ja sosiaalisen pääoman eriarvoisesta jakautumisesta sekä yhteiskunnassa yhä vaikuttavista rassistisista ja seksistisistä ennakkoluuloista. SONK tunnistaa suomalaisessa yhteiskunnassa saavutetut edistysaskeleet eriarvoisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden poistamisessa, mutta painottaa, että yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden poistamisessa on vielä runsaasti työtä.

Oikeudenmukaisuuden toteutumisen ehdoton edellytys on demokraattinen yhteiskuntajärjestys ja mahdollisuus esittää mielipiteensä vapaasti vailla pelkoa häirityksi tulemisesta. Näiden oikeuksien paremman toteutumisen eteen on jatkuvasti tehtävä kehittämistyötä yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuuksia edelleen parantamalla. Tulo- ja varallisuuserojen lisäksi on hillittävä sivistys- ja kulttuuripääoman erojen kasvua, koska aineellisen varallisuuden lisäksi myös henkinen pääoma on keskeistä yhteiskunnallisen osallisuuden kannalta.

SONK katsoo, että oikeudenmukaisuuden tavoitteet ovat historiallisesti toteutuneet parhaiten pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa, jossa erilaisia yhteiskunnallisia aatesuuntauksia edustaneet poliittiset liikkeet, ammatti- ja työnantajaliitot sekä kansalaisjärjestöt ovat kyenneet rakentamaan ja hedelmälliseen yhteistyöhön keskenään parhaan saatavilla olevan asiantuntijatiedon tukemina. Pohjoismainen vuoropuhelun ja

sopimisen malli on uudistettava jälkiteolliseen aikaan sopivaksi ja samalla hyvinvointivaltion rakenteet on saatava vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan vaatimuksia.

Sosiaaliturva ja yhteiskunnan palvelut

Kiihtyvien muutosten yhteiskunta tarvitsee joustavan sosiaaliturvamallin, joka tarjoaa muutosturvaa, tukee tarpeen tullen alanvaihtoa ja mahdollistaa tarttumisen työmahdollisuuksiin tai yrittäjyyteen. Tulonsiirtojen lisäksi ihmiset tarvitsevat myös tukea toisilta ihmisiltä: sosiaalipalvelut ovat osa sosiaaliturvaa. SONK haluaa, että nuorten kiihtyvä ajautuminen velkaantumiskierteeseen, koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle tai mielenterveysongelmien armoille katkaistaan. Kaikki perusturvan varaan joutuneet on kutsuttava ensimmäisen kolmen kuukauden aikana keskustelemaan palveluneuvojan kanssa yksilöllisen tuen tarpeen kartoittamiseksi ja tulevaisuussuunnitelman luomiseksi.

Työttömille on annettava mahdollisimman vapaat kädet pyrkiä tilanteensa parantamiseen ja esimerkiksi vapaaehtoistyö, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset sekä aktiivinen yhdistystoiminta tulee katsoa yksilön oikeudeksi ja yhteiskunnan kannalta kehittäväksi toiminnaksi, jota tulee mahdollisuuksien mukaan tukea. Tämän vuoksi paras järjestelmä sosiaaliturvan toteuttamiseen motivoivalla ja riittävän elintason tarjoavalla tavalla on Yleisturva. Yleisturvassa automaattinen tuen maksatus yhdistyy selkeyteen ja aktiivisuudesta palkitsevaan porrastukseen: opiskeleva tai muuten aktiivinen sosiaaliturvan saaja saa suuremmat tulot kuin passiivinen, eikä ansaittu euro koskaan pienennä etuuksia yli 50 sentillä.

Sosiaalisen taustan eroja on tasattava koulutuksen ja sosiaaliturvan kautta. Tavoitteena on oltava tosiasiallinen mahdollisuuksien tasa-arvo, jossa kukin yksilö pääsee toteuttamaan oman potentiaalinsa täysimääräisesti riippumatta taustastaan. Tutkintoon suorittavan opiskelijan etuuksien on vastattava tasoltaan perusturvaa saavan työttömän työnhakijan sosiaalietuuksia.

Lastensuojelu on uudistettava tukemaan perheiden arjessa selviytymistä. Sijoituksia kodin ulkopuolelle on pyrittävä vähentämään. Toimivat peruspalvelut ja luottamus yhteiskunnan turvaverkkoihin ehkäisevät ongelmien kärjistymistä. Lastensuojelun resurssit on saatava kuntoon, jotta sosiaalityön todellisuus voidaan saattaa vastaamaan lakiin kirjattuja periaatteita.

- Sosiaaliturva on uudistettava Yleisturva-mallin mukaiseksi. Perusturvan on oltava elämiseen riittävä, opiskeluun, työntekoon ja aktiivisuuteen motivoiva, selkeä ja mahdollisimman pitkälle automatisoitu järjestelmä.

- Opiskelijoiden sosiaalietuuksien on oltava vähintään saman tasoisia kuin perusturvalla olevien työttömien.
- Koko maassa on otettava käyttöön työttömien aktiivipassi, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi joukkoliikennematkojen tai kulttuuri- ja liikuntapalveluiden maksamisessa.
- Kaikki perusturvan varaan joutuneet on kutsuttava ensimmäisen kolmen kuukauden aikana keskustelemaan palveluneuvojan kanssa yksilöllisen tuen tarpeen kartoittamiseksi ja tulevaisuussuunnitelman luomiseksi.
- Nuorten talousvaikeuksista johtuva ylivelkaantuminen on pysäytettävä. SONK kannattaa positiivisen luottorekisterin käyttöönottoa.
- Lastensuojelun resurssit on saatava kuntoon, perheen ulkopuolisia sijoituksia tulee välttää.

Sisäinen turvallisuus

Sisäinen turvallisuus on oleellinen yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kokemusta ylläpitävä tekijä. Sisäisen turvallisuuden ylläpito ei SONK:n mielestä kuulu katupartioille tai kodinturvajoukoille. Kaikkien ääriliikkeiden toimintaa on valvottava tehokkaasti ja demokratian tai perustuslain horjuttamiseen tai väkivaltaan yllyttämiseen syyllistyneiden järjestöt on hajotettava. Tällaisten järjestöjen johtaminen ja niissä aktiivijäsenenä toimiminen on säädettävä rangaistavaksi.

Poliisi on osa julkista palvelua. Järjestyksenvalvonnan sekä rikosentorjunnan siirtyminen enenevässä määrin pois viranomaisilta on vaarallinen ja väärä kehityssuunta. Turvallisuus kuuluu kaikille, se ei saa olla hyvätuloisille varattu ylellisyshyödyke. Yleisen turvallisuuden valvominen ja suojeleminen kuuluu ensisijaisesti poliisivoimille.

Poliisien määrä Suomessa on nostettava pohjoismaiselle tasolle. Poliisin lisäresursseja on käytettävä jalkapartioinnin määrän lisäämiseen, jotta poliisin ja kansalaisten vuorovaikutus lisääntyy. Lisäresursseja tarvitaan myös veronkierron ja harmaan talouden vastaiseen tutkintaan. Viron apupoliisijärjestelmän toimintaa ja sen soveltuvuutta suomalaisen yhteiskuntaan on selvitettävä.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden toimintaedellytyksiä on kaikin keinoin heikennettävä. Tätä ei tule tehdä yksinomaan yhteiskunnan kärsimien verotulomenetysten takia vaan ennen kaikkea terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaamiseksi. Verotarkastajien määrää on lisättävä ja rakennusalalla käyttöön otetun työntekijäkohtaisen veronumeron käyttöä on laajennettava kaikille soveltuville aloille. Veroparatiisit on kansainvälisin toimin suljettava.

Oikeusturva kuuluu jokaiselle. Oikeudenkäyntien kuluriskiä on kohtuullistettava. Vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden rajoittaminen on kirjattava selkeästi lakiin. Lisäksi asianomistajaryhmille ja heitä edustaville järjestöille on annettava ryhmäkanneoikeus.

Rikosseuraamusjärjestelmää on kehitettävä tavalla, joka ehkäisee rikoksen uusimista ja vakaviin rikoksiin syyllistyneiden todennäköisten rikoksenuusijoiden pääsyä suoraan vapauteen. Vankeinhoidollisen ensikertalaisuuden määritelmää on tarkistettava siten, ettei sama henkilö voi muutaman vuoden välein istua ensikertalaisuuden perusteella kevennettyä tuomiota samankaltaisesta rikoksesta.

- Yhteiskuntaa hajottavien ääriliikkeiden toimintaa on vastustettava kaikin laillisin keinoin. Väkivaltaan yllyttävät tai demokraattisen valtiomuodon kumoamiseen pyrkivät järjestöt on lakkautettava ja niiden johtajia ja aktivisteja on rangaistava.
- Yleisen turvallisuuden valvominen ja suojele kuuluvat ensisijaisesti poliisivoimille. Poliisien määrä Suomessa on nostettava pohjoismaiselle tasolle.
- Harmaan talouden vastaista taistelua tulee tehostaa, esimerkiksi laajentamalla työntekijäkohtaisen veronumeron käyttöä.
- Oikeudenkäynneissä vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuutta on rajoitettava. Asianomistajaryhmille ja heitä edustaville järjestöille on annettava ryhmäkanneoikeus.
- Rikosseuraamusjärjestelmää on kehitettävä tavalla, joka ehkäisee rikoksen uusimista ja vakaviin rikoksiin syyllistyneiden todennäköisten rikoksenuusijoiden pääsyä suoraan vapauteen.

Verotus kohtuulliseksi, veropohja laajaksi

Verotuksen kiristäminen tai keventäminen eivät ole SONKin mielestä patenttiratkaisuja julkisen talouden ongelmiin. Ainoa kestävä pohja julkiselle taloudelle ovat rationaalisesti tuotetut julkiset palvelut, järkevät hallinnon ja julkisen toiminnan rakenteet, talouden kantokyvyn mukaan mitoitettujen tulonsiirrot ja näiden toteuttamisen mahdollistava laaja ja tiivis veropohja, jossa kaikki maksavat osuutensa eikä veronkierto tai epäreilua etua tuottava kikkailu onnistu. Suomessa veroastetta on aiempien hallitusten aikana kyetty laskemaan samanaikaisesti verokertymän kasvun kanssa.

Henkilöverotusta, etenkin ansiotuloveroa, on edelleen pyrittävä laskemaan. Tuloveroprogressio tulee kuitenkin samalla säilyttää entisellään. Pääomatuloveron progressiivisuutta on lisättävä ja pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla erillisestä pääomatuloverosta luopuminen ja kaikkien tulojen verotus samalla asteikolla. Verotuksen keventäminen ei saa vaikuttaa hyvinvointivaltion rahoitus pohjaan ja palvelutarjontaan.

Kulutus- ja kiinteistöverojen periminen on merkittävästi helpompaa kuin tuloveron, minkä vuoksi niiden painoarvo on noussut suurimmassa osassa länsimaita ohi tuloverotuksen. Etenkin kiinteistöverotus on Suomessa eurooppalaista keskiarvoa huomattavasti matalammalla. Tuloveron alennuksista osa voidaan kompensoida kiinteistöveron nostolla. Pienituloisille tasaverojen korotukset tulee korvata ensisijaisesti sosiaaliturvan kautta.

Ympäristön tai yhteiskunnan kannalta vahingollista toimintaa tulee vähentää haittaverroilla. Niillä kompensoidaan aiheutuneita haittoja ja kannustetaan rajoittamaan vahingollinen toiminta minimiin. Haittaverojen ensisijainen tarkoitus on vähentää vahinkoja ja kustannuksia, ei ensisijaisesti lisätä valtion verokertymää. Hiilivero tulee ottaa käyttöön energiantuotannossa.

Niin kotitalouksille kuin yrityksillekin kohdistuvia verotukia on karsittava kovalla kädellä, tavoitteena ovat tiivis veropohja sekä mahdollisimman matalat verokannat. Työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi asuntokaupan varainsiirtoverosta on luovuttava ja vakituisen asunnon myyntivoiton verovapaus vastaavasti poistettava. Valtioiden välinen verokilpailu esimerkiksi yritys- tai perintöverojen suhteen on torjuttava kansainvälisellä yhteistyöllä.

- Veroparatiisit on suljettava.
- SONKin tavoitteena on tiivis ja kaikille reilu veropohja. Verokikkailu on torjuttava.
- Julkisen sektorin on toimittava laadukkaasti ja kustannustehokkaasti yli sukupolvien kestäväällä tavalla.
- Ansiotuloverotuksen tasoa tulee madaltaa, pääomatuloverotus on nostettava samalle tasolle palkkatulojen verotuksen kanssa.
- Tasaverojen haitat pienituloisille on kompensoitava sosiaaliturvan tasoa nostamalla.
- Ympäristöhaitat kuriin haittaverroilla.
- Suomessa tulee ottaa käyttöön kaivosvero kattamaan ympäristöhaittoja. Lisäksi verokertymän ylijäämä tulee rahastoida tuleville sukupolville.
- Eroon verovähennyksistä, tilalle matalammat verokannat.
- Verokilpailua vastaan kansainvälisellä yhteistyöllä.

RAKENTEET KESTÄVÄLLE TULEVAISUUDELLE

SONK kantaa huolta maapallon tulevaisuudesta. Ilmastonmuutos on suurin yksittäinen uhka ihmiskunnan tulevaisuudelle. Kaikessa politiikassa on otettava huomioon sen

ympäristövaikutukset. SONK haluaa olla rakentamassa yhteiskuntaa ja maailmaa, joka ei perustu riistolle, vaan on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä pohjalla. Seuraavissa kappaleissa esitellään SONKin tavoitteita ekologisesti kestävämmän yhteiskunnan puolesta. Ympäristöön liittyvät tavoitteet eivät kuitenkaan rajoitu vain seuraaviin kappaleisiin, sillä ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa ei ole muusta politiikasta irrallinen segmentti vaan kaikkea politiikkaa läpileikkaava osa-alue.

Ympäristö- ja ilmastopolitiikka

Ympäristö- ja ilmastopolitiikassa ensiarvoisen tärkeänä SONK näkee Pariisin ilmastopöytäkirjan sitoutumisen ja sen määrätietoisesti toteuttamisen. Suomen on tähdittävä hiilineutraaliuuden viimeistään vuoteen 2040 mennessä. Hiilineutraali yhteiskunta vaatii päästöjen vähentämisen lisäksi myös hiilivarastojen ja hiilinielujen vahvistamista. Tämä edellyttää entistä kunnianhimoisempaa metsien ja soiden suojelua maassamme. Näyttämällä kunnianhimoisesti esimerkkiä, Suomi kykenee toimimaan eturintamassa globaalissa ilmastomuutoksen vastaisessa kamppailussa.

Ruokahävikin vähentäminen on yksi keino ilmastomuutoksen vastaisessa kamppailussa. Suurin ruokahävikin lähde ovat kotitaloudet, joiden ruokahävikki on noin kaksinkertainen kauppoihin verrattuna. Vaikka kotitalouksiin vaikuttaminen on huomattavasti ruokakauppoja hankalampaa, peräänkuuluttaa SONK kuitenkin valistusta ja tiedon jakamista aiheesta, jotta myös kotitaloudet kantaisivat paremmin osansa ruokahävikin vähentämisessä. SONK myös kannattaa keinoja, joilla kauppojen ruokahävikkiä voidaan vähentää jakamalla ruoka esimerkiksi hyväntekeväisyyteen.

Lihantuotanto on suurin yksittäinen ilmastolle haitallisten päästöjen aiheuttaja. Tämän takia SONK kannattaakin, että Suomi tukee jatkossa enemmän ympäristölle vähemmän haitallisten proteiiniä tuottavien eläinten tuotantoa. SONK myös vaatii, että kaikki Suomessa tuotettu liha on eettisesti kestävä. Maatalouden tukijärjestelmää on uudelleenarvioitava ilmasto ja ympäristönäkökulma edellä osana eurooppalaista kokonaisuutta.

Ilmastomuutoksen rinnalla on huomioitava planeettamme eliöstön luonnonmukaisten elinympäristöjen vaurioituminen ja supistuminen sekä lajien sukupuuttoaalto. Luonnonvarojen kulutus on pudotettava kestävä tasolle ja luonnonvarojen hyödyntäminen on toteutettava mahdollisimman vähäistä vahinkoa aiheuttavalla ja ekosysteemiä kunnioittavalla tavalla.

SONK katsoo, että Suomen on lisättävä suojelun piirissä olevan pinta-alan osuutta, kiinnittäen huomiota metsien ja soiden lisäksi myös vaarantuneisiin keto- ja niittymai-

hin. Eheidän viherkäytävien luominen ja ylläpitäminen elinympäristöjen välille on osa koko maan kattavaa kestävää ekosysteemi-politiikkaa.

Elinvoimaisten ekosysteemien suojeleminen on tärkeää, koska ne kykenevät paremmin sietämään tilapäisiä häiriötiloja elinolosuhteissa. Dysfunktionaaliset ekosysteemit voivat aiheuttaa vakavia haittoja luonnon uusiutumiskyvylle ja ihmistoiminnalle, esimerkiksi maataloudelle tai haja-asutusalueiden asumiselle.

- Lakeja säädettäessä niiden ympäristövaikutukset arvioidaan automaattisesti ja ne otetaan huomioon jatkovalmistelussa. Tätä tehtävää varten hallituksessa on oltava erillinen ympäristöministeri.
- Suomen tulee säätää erillinen lihavero tehotuotetulle lihalle ja siirtää tehotuotetun lihan tukia vaihtoehtoisille proteiininlähteille, esimerkiksi kasviproteiinin ja hyönteisravinnon tuotannolle.
- Maatalouden tukijärjestelmää on uudistettava Ruotsin mallin mukaan painottaen ympäristövastuullista, laadukasta ja tehokasta tuotantoa.
- Maatalouslomituserjestelmä on muutettava vakuutusperijaiseksi.
- Ekosysteemien ja elinympäristöjen suojeleminen ilmastonmuutoksen torjumisen rinnalle.
- Suojellun luonnon määrää on lisättävä.

Liikenne- ja energiapolitiikka

Liikkumisen kaupungeissa tulee perustua ensisijaisesti joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn. Liikkumisen kaupunkien välillä joukkoliikenteen voimin tulee olla taloudellisesti mahdollista kaikille väestöryhmille. Opiskelijat ovat taloudellisesti yksi yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleva väestönosa ja heidän liikkumistaan opiskelupaikkakunnillaan, mutta myös opiskelupaikkakunnalta kotipaikkakunnalle tulee tukea. Joukkoliikenteen reittejä suunnitellessa on syytä myös ottaa huomioon paikkakunnalla olevat koulut ja korkeakoulut, jotta opiskelijoiden suhteellisen helppo liikkuvuus opiskelemaan toteutuu.

Pyöräily- ja kävelyreittien laatuun ja liikennekasvatukseen panostamalla liikenneturvallisuutta voidaan parantaa merkittävästi. Turvallisuuden ja laadun lisääntyessä myös etenkin pyöräilyn määrä voi lähteä todelliseen nousuun. Pyöräilyyn ja kävelyyn sijoittaminen on sijoittaminen niin kansanterveyteen kuin myös ilmastonmuutoksen ehkäisyyn.

Yksityisautoilun osalta on tuettava siirtymistä sähköön pääasiallisena käyttövoimana. Autojen yhteisomistusta ja jakamista esim. osuuskuntien tai itsepalveluvuokrauksen kautta on kannustettava ja tarvittaessa ohjattava kehitystä tähän suuntaan verotuk-

sella ja lainsäädännöllä. Taajamissa perusnopeusrajoitus on madallettava 30 kilometriin tunnissa.

Kaupunkikehityksessä kävelyn ja pyöräilyn käyttöastetta on nostettava. Tämä tarkoittaa erilaisten kannustimien luomista, infrastruktuurin kuntoon laittamista sekä pyöräilyn laadun parantamista. Laadulla tarkoitetaan pyöräily ja kävely edellä tapahtuvaa kaupunkisuunnittelua, jossa pyöräily nähdään tasavertaisena liikkumismuotona muiden kanssa. Laadun edistäminen tarkoittaa myös alueiden strategista suunnittelua niin, että pyöräily ei ole vain helppoa vaan jopa mielekästä.

Liikennekoulutuksen tulee olla alakouluissa pakollista. Nykyisen trendin mukaan nuoret aikuiset hankkivat yhä vähemmän moottoriajoneuvoajokortteja, jonka vuoksi meillä on käsissämme joukko ihmisiä, joka ei ole saanut varsinaista liikennekoulutusta. Tämä tulee taata jokaiselle ja jo varhaisessa vaiheessa. Kaupunkipyöräjärjestelmä on ulotettava jokaiseen korkeakoulukaupunkiin.

Energiapolitiikassa SONK kannattaa ydinvoimaa siirtymäkauden ratkaisuna, jotta pääsemme eroon fossiilisista polttoaineista. Samalla tulee muistaa esimerkiksi soiden rooli ilmastonmuutosta hillitsevinä hiilinieluinä. Suomalainen ydinvoima on turvallista ja käyttäjäystävällistä, mutta sen lisärakentamiseen tulee pitkällä aikavälillä suhtautua kriittisesti. SONK tiedostaa ydinvoimaan liittyvän problematiikan ja peräänkuuluttaa uusiutuvaan energiaan investoimista pidemmän tähtäimen energiapolitiikan kulmakiivenä.

- Joukkoliikenteessä opiskelijoille on taattava 50 % opiskelija-alennus valtakunnallisesti.
- Opiskelija-alennuksen tulee koskea myös kertalippuja.
- Kaupunkien kaavoitus on tehtävä kevyen liikenteen ratkaisut edellä.
- Kaupunkien keskustoissa perusnopeusrajoitus on madallettava 30 kilometriin tunnissa.
- Kaupunkipyöräjärjestelmä on ulotettava jokaiseen korkeakoulukaupunkiin.
- Suomen valtio investoi vuosittain budjetistaan tietyn prosenttiosuuden uusiutuvien energialähteiden kehittämiseen.
- Turpeen ja kivihiilen polttaminen on kiellettävä kokonaan.

Asuntopolitiikka

Asuntopolitiikan tehtävänä on paitsi huolehtia riittävästä ja ihmisten asumisen tarpeita vastaavasta asumisen vaihtoehtojen toteutumisesta tasapuolisesti ja eri elämäntilanteissa olevien ihmisten maksukykyä vastaavalla tavalla. Uudisasuntotuotantoa suun-

niteltaessa ja olemassa olevia asuinalueita kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että asunnot ja asuinalueet kestävät aikaa ja sopeutuvat asukkaiden muuttuviin tarpeisiin ja tottumuksiin.

Asuinalueiden mahdollisuutta tarjota monipuolisia ja laadukkaita palveluita on tuettava esimerkiksi kaavoituksellisin ratkaisuin. Joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyreittien järjestämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Asuinalueiden energiankäytön ja ympäristökuormituksen vähentämiseen on pyrittävä kaikin keinoin. Asumismukavuutta ja asumisen luonnonmukaisuutta on parannettava viheralueiden ja lähiluonnon johdonmukaisella huomioimisella kaavoituksen ja maankäytön suunnittelun yhteydessä. Tässä avuksi tulisi ottaa esimerkiksi viherkertoimen kaltainen laskennallinen työkalu.

SONK ottaa opiskelija järjestönä ensisijaisesti kantaa opiskelijoiden asumiseen. Asuinalueiden yleisen viihtyvyyden lisäksi on huomioitava opiskelijoiden erityistarpeet ja erilaiset elämäntilanteet. Tarjolla on oltava niin edullisia soluasuntoja ja pieniä yksiöitä kuin perheasuntojakin. Yhteiskäyttötiloihin, kuten pyykkitupiin, saunoihin, kuntoilu-, opiskelu- ja harrastetiloihin opiskelija-asumisen yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Opiskelijoiden taloudellinen asema ja erityisesti korkeakoulujen keskittyminen kaupunkeihin vaikuttavat siihen, että useimmilla opiskelijoilla ei ole autoa. Tämän takia laajamittainen pysäköintipaikkojen rakentaminen opiskelija-asuntoihin on kaupunkitilan haaskausta. Sen sijaan voitaisiin rakentaa lisää asuntoja helpottamaan erityisesti pääkaupunkimme korkeita asumiskustannuksia. Yleisenä asumispoliittisena linjana SONK painottaa ekologisempien asumisjärjestelyiden kehittämistä. Kaikkiin uusiin asuntoihin tulisi esimerkiksi asentaa huoneistokohtaiset vesimittarit.

- Asuinalueet on suunniteltava ympäristöllisesti kestäväällä ja viihtyisyyttä edistävällä tavalla.
- Yleisturvassa on luovuttava asumisen tukien ruokakuntakohtaisuudesta.
- Opiskelija-asumisen parkkipaikkannormit tulee purkaa.
- Pääkaupunkiseudun ja muiden suurten kaupunkien korkeiden asumiskustannusten laskemiseksi on rakennettava määrätietoisesti enemmän asuntoja.
- Laadukkaiden opiskelija-asuntojen riittävä saatavuus on turvattava kaikilla opiskelupaikkakunnilla.
- Uusia asuntoja rakennettaessa on huolehdittava esteettömyyden riittävästä toteutamisesta.

Suomi on yksi historiallisesti menestyneimpiä yhteiskuntia kansanterveydellisten rakenteidensa kehittämisessä. Kattava neuvolajärjestelmä, terveyskeskusverkosto ja julkisen sektorin yhteistoiminta sosiaali- ja terveystalvueluita tuottavien kansalaisjärjestöjen ja säätiöiden kanssa on ollut hyvinvointivaltiomme ylpeydenaihe. Palveluntuotantoa on tarvittaessa täydennetty ostoin yksityiseltä sektorilta.

SONK kritisoii sitä, että muuttuvassa maailmassa sosiaali- ja terveystalvuelujärjestelmän uudistus on jämähtänyt puoluepoliittisen valtapelin vuoksi. Suomalainen hyvinvointivaltio rakennettiin yhteisymmärryksellä yleisestä edusta. SONK katsoo, että niin tulee olla myös näitä rakenteita uudistettaessa. Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä on päivitettävä vastaamaan 2000-lukua laajassa, asiantuntijatiedon pohjalta lähtevässä valmistelussa, jossa edustettuna ovat kaikki poliittiset ryhmät.

Sosiaali- ja terveystalvuelu-uudistus

Tavoitteeksi tulee asettaa järjestelmä, jossa vahva palveluiden integraatio yhdistyy yksikanavaiseen rahoitukseen. Ihmisten pallottelu luukulta ja palvelunjärjestäjältä toiselle täytyy lopettaa. Hoitoon pääsyyssä ratkaiseva tekijä on aina hoidontarve, ei henkilön taloudellinen tai ammatillinen asema.

Julkinen palvelunjärjestäjä tuottaa terveystalvuelut ensisijaisesti itse, mutta voi myös ostaa tarvitsemansa palvelut ulkopuolisilta toimijoilta tai antaa käyttöön palvelusetelin. Yksityishenkilön omasta aloitteestaan yrityksiltä ostamia terveystalvueluita ei tule korvata. Potilaalla tulee olla valinnanvapaus järjestäjän palveluntuottajaksi kelpuuttamien sairaaloiden, terveystalvuelukusten ja lääkäriasemien välillä.

Sosiaalipalvelut on tuotettava yhteistyössä terveys-, työllisyys- ja sivistystalvueluiden kanssa. Yksilöllistä toimintakykyä ja omaa polkua yhteiskunnalliseen osallisuuteen on tuettava kaikin tavoin. Sosiaalitoimen tärkeimpänä tehtävänä on ehkäistä ongelmien syntymistä ja pitkittymistä sekä katkaista sosiaalisten ongelmien ylisukupolvinen kierre.

- Sote-uudistus on toteutettava kaikkien puolueiden yhteistyönä asiantuntijasuositusten pohjalta.
- Tavoitteeksi yhden maksajan ja yhden järjestäjän periaate.
- Sosiaalipalveluiden kärkitavoitteeksi ennaltaehkäisy ja yksilön itsenäisen toimintakyvyn tukeminen.

Opiskelijaterveydenhuollon järjestäminen ja rahoitus

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus vuodelta 2016 kertoo karua kieltä opiskelijoiden terveydestä. Vaikka moni opiskelija elää nykyään terveellisemmin kuin ennen, ovat esimerkiksi opiskelijoiden mielenterveysongelmat ja huoli omasta toimeentulosta kasvussa. SONK on huolissaan, että tällä hetkellä vain terveet ja turvatuksi toimeentulon omaavat nuoret kykenevät opiskelemaan ja valmistumaan määräajassa.

SONK kannattaa lämpimästi Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätön toiminnan laajentamista koskemaan kaikkia korkeakouluopiskelijoita. Vain yliopisto-opiskelijoille suunnattu erityispalvelu asettaa opiskelijat eriarvoiseen asemaan ja on jääne menneisyydestä. Osana sote-uudistusta YTHS:lle onkin annettava kertaluontoinen 4-5 miljoonan euron projektirahoitus, jotta se kykenee laajentamaan palvelunsa kerralla koskemaan noin kaksi kertaa suurempaa opiskelijamäärää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisjärjestämisen kannalta SONK kannattaa kuitenkin pitkällä aikavälillä sote-palveluiden rahoituksen yksikanavaistamista ja julkisen terveydenhuollon riittävää resursointia. Hyvin toimiva julkinen terveydenhuolto kykenee palvelemaan myös opiskelijoita paremmin ja laajemmin. YTHS:n erityisosaamista on vain ennaltaehkäisevä terveyden edistämiseen liittyvä toiminta.

- YTHS:n palveluiden laajentamiseen tarvitaan 4-5 miljoonan euron projektirahoitus.
- Opiskelijoiden yhdenvertainen asema terveydenhuollon asiakkaina on turvattava kaikissa tilanteissa.
- SONK vaatii palvelurahoituksen muuttamista yksikanavaiseksi sote-uudistuksen yhteydessä.

Liikuntapolitiikka

Liikkumattomuus aiheuttaa Suomessa vuosittain arviolta 1-2 miljardin euron kustannukset. Liikkumattomuus aiheuttaa yksilölle terveysongelmia, joka puolestaan heijastuvat suoraan terveydenhuollon kustannuksiin. Terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien määrä ei saa tulevaisuudessa enää kasvaa, vaan kurssin kääntämiseksi tulee etsiä ihmisiä päivittäin liikkeelle motivoivia ratkaisuja. Tämä tarkoittaa esimerkiksi harrastusmahdollisuuksien avaamista kaikille, arkiliikuntaan kannustamista ja ennaltaehkäisevän terveyden roolin korostamista.

Työn muuttuessa jatkuvasti passivoivammaksi meidän täytyy kehittää kehoamme ja hyvinvointiamme tukevia ratkaisuja osaksi joka päivästä elämäämme. Esimerkiksi opiskelijoista yli puolet istuu 9-10 tuntia päivässä. Tämän vuoksi työpaikoilla ja koulus-

sa tulee kannustaa istumisen vähentämiseen säännöllisesti sekä sitä tulee tukea ympäristön muutosta tukemalla.

Jokaisella ihmisellä tulee olla iästään ja tulotasostaan huolimatta mahdollisuus harrastaa. Harrastustakuu tulee ulottaa koskemaan koko kansakuntaa, jotta terveyserot vähenevät. Liikunnallinen elämäntapa opitaan jo nuorena, joten tämän vuoksi lapsen lähipiirillä on suuri merkitys siihen, minkälaiseksi liikkujaksi tämä kehittyy. Tämän vuoksi harrastamaan tulee kannustaa nuorten lisäksi kaikkia muitakin ikäryhmiä.

Varhaiskasvatus- ja koulutusjärjestelmä mahdollistavat koko nuoren sukupolven tavoittamisen liikunnan kautta. Nuoria tulee kasvatuksen kautta tukea mahdollisimman monipuolisesti oman liikunnallisuuden löytämiseen. Korkeakoulutukseen siirryttäessä korkeakoulujen tulee tukea opiskelijoiden liikuntaedellytyksiä ja saman tulee päteä myös työelämässä.

- Jokaisessa korkeakoulussa tulee olla korkeakoululiikunnan suositukset täyttävät liikuntapalvelut. Lisäksi terveytensä kannalta riittämättömästi liikkuvien opiskelijoiden tulee olla erityisen huomion kohteena.
- Istumisen vähentämiselle tulee luoda kaikkialla yhteiskunnassa näkyvät rakenteet. Istumisen vähentäminen ei ole vain tilojen muokkausta vaan myös ajatustapaan vaikuttamista.
- Liikunnan palveluketjut viralliseksi osaksi terveydenhuoltoa. Lääkärin antama kehoite lisätä liikuntaa on tutkitusti tehokkain liikuntainterventio, mitä tällä hetkellä on käytössä.
- Otetaan käyttöön valtakunnallisesti kunnissa hyväksi havaittu liikuntaresepti. Nyt vain vahvat ja ketjuun satsaavat kunnat pystyvät pitämään palveluketjua yllä. Nyt jos koskaan, kun terveydenhuolto siirtyy leveämmille hartioille, tulee tästä mallista tehdä virallinen osa maamme terveydenhuoltoa.
- Liikkuva Koulu -ohjelma tulee vakiinnuttaa osaksi suomalaista hyvinvointikulttuuria - se ei saa jäädä vain yksittäiseksi kärkihankkeeksi.
- Vanhempien sosioekonominen tausta vaikuttaa merkittävästi siihen, kuinka paljon lapsi liikkuu. Koko kasvatus- ja koulutusjärjestelmämme panostamalla pystymme vaikuttamaan juuri tähän ongelmaan.

KOHTI TÄYTTÄ TASA-ARVOISUUTTA

Tasa-arvopolitiikan tulee olla läpileikkaava tema kaikissa yhteiskunnan rakenteissa. Sukupuolittuneisuutta tulee purkaa elämän jokaisella osa-alueella, ja välineinä tähän on käytettävä sääntelyä sekä tietoisuuden lisäämistä. Julkisen sektorin rooli on toimia

suunnannäyttäjänä poistamalla palkkaerot sukupuolten välillä. Sukupuolten tasa-arvo ei toteudu tarpeeksi hyvin. Aikamme suuria sukupuoleen perustuvia tasa-arvo-ongelmia ovat muun muassa naisten miehiä alempi palkkataso, koulussa menestymisen ja kouluttautumisasteen erot, sukupuolittuneet urapolut, erityisesti nuorten miesten yleistynyt syrjäytyminen, perhevapaiden epätasainen jakautuminen vanhempien kesken ja osin siitä johtuva nuorten naisten syrjintä työnhakutilanteissa sekä vain miehiä koskeva asevelvollisuus.

Sukupuolittaminen on syrjintää

Ahtaat ja jäykät sosiaaliset sukupuoliroolit sortavat kaikkia sukupuolia ja seksuaalisuuden muotoja kaikkialla maailmassa. SONK kannattaa inklusiivista ja intersektionaalista feminismiä. Feminismi tasa-arvoliiikkeenä edistää kaikkien sukupuolten asiaa. Intersektionaalinen feminismi tarkoittaa eri syistä syrjittyjen tai eriarvoiseen asemaan asetettujen erilaisten asemien ja kamppailuiden tunnistamista ja solidaarisuutta.

Tieteellinen tutkimus on osoittanut, että ihmisiä ei voi jaotella biologisesti kahteen sukupuoleen. Siksi juridisesta sukupuolenmäärityksestä luopumisen edellytykset on selvitettävä ja annettava ihmisille mahdollisuus ilmoittaa sukupuolistatukseen naisen ja miehen lisäksi "muu". Sukupuolen ei tule määrittää ihmisyksilön vapauksia tai velvollisuuksia, eikä ketään saa asettaa eriarvoiseen asemaan biologisen sukupuolen, sukupuolikokemuksen tai sukupuolen ilmaisun vuoksi.

Globaali köyhyys, eritoten naisten ja tyttöjen asema, on ymmärrettävä merkittäväksi esteeksi tasa-arvon ja ihmisoikeuksien toteutumiselle. Erityinen huoli nyky-yhteiskunnassa ovat yhteiskunnallisesta osallisuudesta syrjäytyvät, jotka ovat korostuneesti vähäosaisia ja nuoria. Äänestysaktiivisuuden lasku on merkki politiikan kyvyttömyydestä puhutella näitä ihmisiä, jotka ovat menettäneet luottamuksensa ja uskonsa siihen, että järjestelmällä olisi heille jotakin tarjottavaa.

- Inklusiiviseen ja intersektionaaliseen feminismiin: sukupuolijärjestelmä on kattavasti sortava, joten feministinen politiikka on kaikkien etu. Mieserityisten kysymysten ratkaisu edistää myös naisten asiaa ja päinvastoin (miesten kohtaama väkivalta, naisten etumatka koulutuksessa, erot eliniänodotteessa, palkkaerot ja hoivavastuun jakautuminen).
- Unisex-wc:t saataville: Yksittäiskoppien sukupuolierottelu on turhaa, kolmas vaihtoehto muuallekin.
- Koulutuksen ja työelämän sukupuolittain eriytyminen on lopetettava.

- Universaali kansalaispalvelus, joka on ei-militaristinen ja sukupuolineutraali: noin 35 % ikäluokasta suorittaa asepalveluksen kuten nykyäänkin, lopuille jatkossa siviilipalvelus.
- Translaki saatettava kiireellisenä voimaan. Juridisten sukupuolikategorioiden lakikauttamisen edellytykset selvitetään ja lakiin lisätään mahdollisuus määrittää sukupuoliukseen naisen ja miehen ohella "muu".

Monikulttuurisuus on mahdollisuus

Kieli- ja kulttuurivähemmistöjen edustajat ovat arvokkaita suomalaisen yhteiskunnan jäseniä, joilla on oikeus kehittää omaa kulttuuriaan. Kaiken lainsäädännön tulee tukea vähemmistöjen tasa-arvon ja suojan toteutumista. Ruotsin kieli on historiallis-kulttuurisesti merkittävä osa suomalaista yhteiskuntaa. Suomenruotsalainen kulttuuri ja ruotsin kieli Suomessa säilyvät elinvoimaisina, kun palvelujen saanti ja rakenteiden toimivuus Suomen molemmilla kansalliskielillä turvataan kaikilla julkisen hallinnon tasoilla. Saamelaiset ovat Euroopan ainoa alkuperäiskansa, jonka ainutkertainen vaikutus näkyy Suomessa kulttuurisena ja historiallisena rikkautena.

Saamelaisille tulee varmistaa mahdollisuus osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon ja saamenkielisen opetuksen ja varhaiskasvatuksen riittävä tarjonta on taattava. Romaneiden syrjäytymisen ehkäisyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota koulutuksessa sekä kehittämällä vanhempainyhdistyksen toimintaa. Edellä mainittujen vähemmistöjen rinnalle on nousemassa uusia vähemmistöjä. Vähemmistöjen integroimiseen ja voimaantumiseen tulee kiinnittää huomiota saavuttaaksemme monimuotoisemman yhteiskunnan.

Maahanmuutto on nähtävä mahdollisuutena. Suomalainen identiteetti ei perustu ulos-sulkemiseen, vaan inklusioon ja monimuotoisuuteen. Maahanmuuttajien kotouttamiseen ja aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen tulee panostaa koulutuksen ja suunnattujen tukitoimenpiteiden avulla. Suomi on sitoutunut auttamaan hädänalaisia ihmisiä muiden YK:n jäsenmaiden tapaan, joten suojelu humanitäärisistä syistä tulee muistaa esimerkiksi työperäisen maahanmuuton rinnalla.

- Sosiaalisen, etnisen ja kulttuurisen taustan luomat rakenteelliset esteet ja eroavaisuudet ihmisten mahdollisuuksissa on huomioitava ja pyrittävä purkamaan.
- Kielellisten ja etnisten vähemmistöjen oikeudet saada omankielistä julkista palvelua ja kehittää omaa kulttuuriaan turvataan.

- Saamelaiset ovat Suomen alkuperäiskansana erityisasemassa, jotka tulee ottaa huomioon kaikessa heitä ja heidän asuinalueitaan koskevassa päätöksenteossa. Suomen on ratifioitava ILO 169 -sopimus.

ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

SONK katsoo, että ulko- ja turvallisuuspolitiikassa Suomen ensisijaisen tavoitteen tulee olla rauhan edistäminen. Globaaleilla areenoilla Suomi vaikuttaa osana länsimaista arvoyhteisöä. Globaali eriarvoisuus on uhka rauhalle, ja SONK katsoo, että on kaikkien etu, että tätä eriarvoisuutta pyritään vähentämään ja torjumaan. Vaikka SONK katsookin, että Suomen on edistettävä ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan rauhaa, ei se tarkoita luopumista omasta uskottavasta maanpuolustuskyvystä.

SONK katsoo, että puolustusvoimia on kehitettävä entistä tasa-arvoisempaan suuntaan ja vastaamaan enemmän modernin yhteiskunnan tarpeita. Sen rinnalle on otettava vahvana ja tasa-arvoisena osana kriisien ennaltaehkäisy ja ei-sotilaallisiin kriiseihin varautuminen. Ympäristö- ja pakolaiskriiseihin vastaamiseen Suomi on edelleen puutteellisesti varautunut.

- Suomen on oltava aktiivinen toimija demokraattisten, ihmisoikeuksia puolustavien läntisten maiden yhteisössä globaaleilla areenoilla.
- Turvallisuuspolitiikassa on otettava maanpuolustuksen rinnalle humanitaarisiin ja ympäristökriiseihin varautuminen.

Euroopan unioni

SONK ei näe, että EU-asioita tulisi määrittää Suomessa ulkopolitiikan osa-alueeksi millään tasolla. Euroopan parlamentin ja komission päätökset vaikuttavat jatkuvasti Suomen sisäpolitiikkaan ja ne ovat luonnollinen osa Suomessa harjoittamaamme politiikkaa. SONKin mielestä myös useat poliittiset ongelmat ovat ennemmin Euroopan laajuisia, joten niitä on entistä määrätietoisemmin myös pyrittävä ratkaisemaan Euroopan laajuisesti. Unionin jäsenenä Suomi on täysivaltainen päättämään unionin asioita yhdessä muiden jäsenmaiden kanssa. Suomen täytyykin pyrkiä aktiivisesti olemaan kokoaan suurempi vaikuttaja unionissa.

SONKin mielestä EU:n suurin ongelma on se, etteivät kansalaiset tiedä, mitä se tekee. Tämä tarkoittaa, että unionin ja ennen kaikkea sen jäsenmaiden on otettava määrätietoisia askeleita kohti totuudenmukaista viestintää EU:n ansioista ja vioista. EU:n demokratiavajeen ratkaiseminen vaatii sekä päätöksenteon rakenteiden uudistamista että

kansalaisten parempaa tietoutta ja aktiivisempaa osallistumista unionin päätöksentekoon.

Luonteva kehityssuunta EU:lle on liittovaltiokehitys, eli federalismi. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi eurooppalaisia korkeakouluja, työmarkkinoita ja sosiaaliturvaa koskevan lainsäädännön ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien yhdenmukaistamista. EU:ssa valtaa tulee käyttää kansalaisten vapailla vaaleilla valitsevien parlamenttiedustajien ja näiden luottamusta nauttivan hallituksen.

- Eurooppa-tiedotusta tulee lisätä kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa nykyisestä tasosta.
- Suomen täytyy olla vahvistamassa Euroopan unionin kykyä ratkaista maanosan yhteisiä ongelmia ja olla yhtenäinen toimija kansainvälisillä areenoilla.
- SONK haluaa vahvistaa suomalaisten tietoutta EU:n toiminnasta ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksista.
- Federalistisena järjestönä SONK kannattaa EU:n kehittämistä eurooppalaisten kansojen ja valtioiden yhteisenä liittovaltiona.

Kansainvälinen yhteistyö

Suomen tulee toimia aktiivisesti yhteistyössä tai osana kaikkia demokratiaa ja ihmisoikeuksia aidosti kunnioittavia yhteisöjä, kuten YK:ta ja sen alaisia järjestöjä. Suomen on noudatettava näiden järjestöjen suosituksia ja pyrittävä kohti niiden asettamia tavoitteita ihmisoikeuksien ja esimerkiksi kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen osalta. Suomi vaatii myös muilta näiden yhteisöjen jäseniltä toimimista niiden arvojen, joihin he ovat sitoutuneet, pohjalta.

- Suomi on rauhan ja ihmisoikeuksien toteutumista ja vahvistumista puolustava toimija, joka toimii esimerkkinä muille.
- Suomen tulee liittyä ydinaseet kieltävään kansainväliseen sopimukseen.

Turvallisuuspolitiikka

SONK vaatii, että Suomen on lopetettava suomettumisen aikainen poliittinen kiertely turvallisuuspolitiikan tiimoilta. Suomi ei ole idän ja lännen välissä, se on tiukasti osa länttä ja läntistä arvoyhteisöä. Tämä tarkoittaa myös, että Suomi ei de facto ole sotilaallisesti liittoutumaton maa. Lissabonin sopimus sitoo Suomen osaksi muuta Eurooppaa ja länttä. Tätä sitoumusta on SONKin mielestä myös vahvistettava. Suomen on aktiivisesti edistettävä puolustusyhteistyön tiivistymistä nykyisten kumppanimaidensa keskuudessa rohkeasti ja uusia vaihtoehtoja hakien.

SONK vaatii, että Suomen puolustusvoimia on nykyaikaistettava vastaamaan modernia maailmaa. Binäärisen sukupuolijaottelun varaan perustuva miesten asevelvollisuus on tunkkainen jäännös historiasta. Asevelvollisuus on uudistettava koko ikäluokkaa koskeväksi kansalaispalvelukseksi. Tällä olisi myös nuorten syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus. Samalla myös puolustusvoimien palvelukseen saataisiin entistä korostuneemmin koko ikäluokan motivoitunein parhaimmisto.

- Suomen on luovuttava näennäisestä puolueettomuuspolitiikasta ja ilmaistava seisovansa läntisten kumppanimaidensa rinnalla myös kaikissa kriisitilanteissa.
- Vain miehiä koskevasta asevelvollisuudesta on siirryttävä kaikille yhtäläiseen kansalaispalvelukseen.